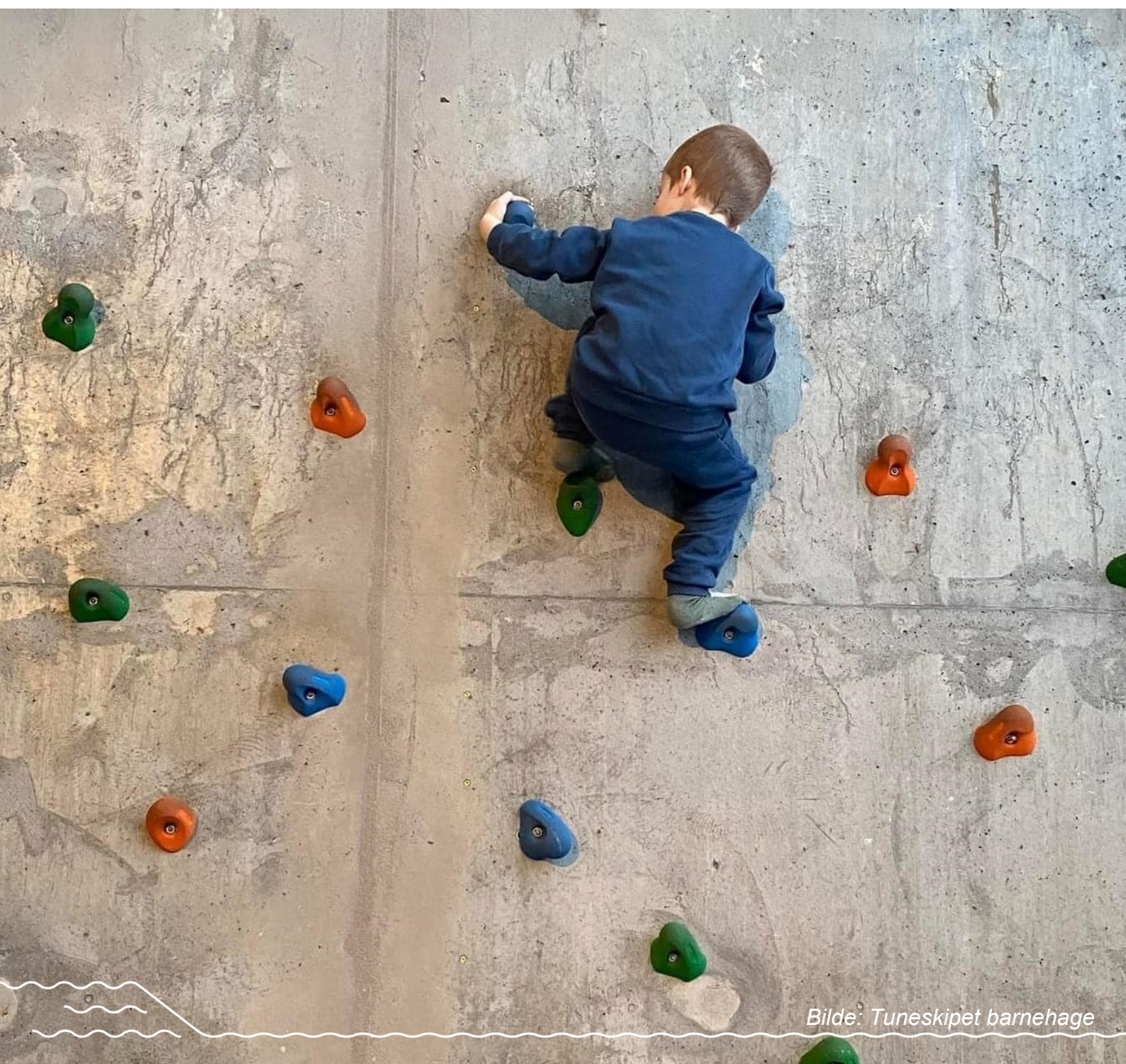

Sarpsborg
kommune

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Kvalitetsmelding om barnehager 2024

Bilde: Tuneskipet barnehage

INNHold

INNHold	2
INNLEDNING	4
SAMMENDRAG	4
KAPITTEL 1. FAKTA OM BARNEHAGENE	6
1.1 BARN I BARNEHAGE	6
1.2 BARNEHAGEDELTAGELSE OG BARNEHAGEKAPASITET	7
1.3 MINORITETSSPRÅKLIGE BARN	9
1.4 ØKONOMI	10
1.4.1 FORELDREBETALING	11
1.5 BEMANNING OG KOMPETANSE	12
1.5.1 SYKEFRAVÆR	13
KAPITTEL 2. KVALITET I BARNEHAGEN – ANSVAR OG ROLLER	15
2.1 ANSVAR OG ROLLER	15
2.1.1 BARNEHAGEEIERERS ROLLE	15
2.1.2. KOMMUNEN SOM BARNEHAGEMYNDIGHET	15
2.1.3. STATSFORVALTEREN OG UTDANNINGSDIREKTORATET SOM TILSYNSMYNDIGHET	16
KAPITTEL 3. HELHET OG SAMMENHENG	17
3.1 GODE SAMMENHenger I HELE LÆRINGSLOPET	17
3.1.1 OVERGANG OG SAMMENHENG MELLOM BARNEHAGE, SKOLE OG SFO	17
3.2 TVERRFAGLIG SAMARBEID OG ET INKLUDERENDE OG TILPASSET BARNEHAGETILBUD	17
3.2.1 PROSJEKT TILPASSET OG INKLUDERENDE BARNEHAGE OG SKOLE	18
3.2.2 SAMHANDLING TIL BESTE FOR BARN OG UNGE	20
3.3 HJEM OG BARNEHAGE SAMARBEIDER OM BARNETS UTVIKLING OG LIVSMESTRING	22
3.3.1 FORELDREVEILEDNING	22
3.3.2 FORELDREUNDERSØKELSEN	23
KAPITTEL 4. LEKE- OG LÆRINGSMILJØ	23
4.1 TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ	23
4.2. BARNEHAGENS ARBEID MED DET FLERSPRÅKLIGE OMRÅDET	24
KAPITTEL 5. KOMPETANSE	25

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

5.1 BARNEHAGENE HAR GODT KVALIFISERTE MEDARBEIDERE	25
5.1.1 STATLIGE KOMPETANSEUTVIKLINGSTILTAK	25
5.1.2 KOMPETANSEUTVIKLING I SARPSBORG BARNEHAGENE	25
5.1.3 KOMMUNALE KOMPETANSEUTVIKLINGSTILTAK	27

Innledning

Kvalitetsmelding om barnehager 2024 skal gi informasjon om tilstand og status for det totale barnehagetilbudet i Sarpsborg. Den presenterer tall og fakta for barnehageområdet og status på utvalgte områder i kommunedelplan oppvekst 2018-2030. Kvalitetsmeldingen danner utgangspunkt for dialog, drøfting og planlegging av arbeidet med kvalitetsutvikling i Sarpsborg- barnehagene og skal være et verktøy i arbeidet med å nå mål i Handlingsplan og budsjett for 2025-2028.

Barnehager regnes i dag som det første steget i utdanningsløpet. I tillegg til å være avgjørende for at foreldrene kan være yrkesaktive, er barnehager en viktig arena for barna. Her gjør de sine første erfaringer med å knytte vennskap og utvikle relasjoner. Dagene i barnehagen preges av at lek og læring går hånd i hånd. Barnehage pekes i dag på som et av de viktigste tiltakene for sosial utjevning. Dette forutsetter imidlertid at barnehagen er av høy kvalitet. I Sarpsborg har vi mange barn som lever i fattigdom eller som er sårbare av andre grunner. Nettopp derfor vil en tydelig satsing på barnehager ha en stor betydning i vår kommune. Å sikre at barnehage er tilgjengelig for alle barn, og at alle barnehager har høy kvalitet vil være viktig i tiden framover.

Sammenheng

Barnehagedeltagelsen i Sarpsborg har økt, men kommunen ligger fortsatt lavere enn nabokommuner og landet ellers. Antall tilgjengelige barnehageplasser økte i 2024, men til tross for dette har antall barn på venteliste økt. Arbeid med å utarbeide ny kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet er i gang og det er gjennomført flere tiltak for å opprette nye barnehageplasser.

Minoritetsspråklige barn utgjør 30 % av barnehagebarna, med stor variasjon mellom barnehagene. Noen barnehager har ingen barn som er minoritetsspråklige, mens andre har en andel på mer enn 70 %. Selv om barnehagene har en stor andel med minoritetsspråklige barn er denne gruppen overrepresentert blant barn som ikke går i barnehagen. Det blir viktig å fortsette arbeidet med å rekruttere disse barna til barnehage.

Ansatte i barnehagene i Sarpsborg er høyt kvalifiserte, og kommunen ligger over landsgjennomsnittet på antall barnehagelærere. Kommunen har derimot en lavere totalbemanning enn landet ellers. I årets kvalitetsmelding er det tatt inn oversikt over sykefravær. Barnehagesektoren i Sarpsborg har et høyt sykefravær, noe som gir grunn til bekymring.

I 2024 fikk kommunen tilskudd til økt bemanning i barnehager i levekårsutsatte områder. 6 barnehager tilknyttet områdesatsingen i Østre bydel fikk økt bemanning som følge av dette tilskuddet.

Sarpsborg kommune mottar hvert år statlig tilskudd for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn. Tilskuddet benyttes til ekstra personalressurser og innkjøp av materiell. Resultater fra nasjonale prøver i skolen, viser at Sarpsborg ligger under

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

landsgjennomsnittet i lesing og regning. Det er derfor viktig å videreføre arbeidet med språkutvikling i barnehagen for å ruste barna til skolen.

Det er gjennomført foreldreveiledning med COS-P og ICDP i regi av barnehagene selv og i samarbeid med andre virksomheter i kommunen.

Etter endt prosjektperiode i «Prosjekt tilpasset og inkluderende barnehage og skole» har andelen barn med spesialpedagogisk hjelp gått ned fra 4,2 % i 2021 til 3,2 % i 2024. Andelen barn med vedtak om tilrettelegging har også gått ned, men omfanget av vedtakstimer per barn har økt.

Barnehagene har rapportert om sitt arbeid for å forebygge at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, og hvordan de følger opp aktivitetsplikten. Alle barnehager er kjent med lovverket fra 2021, men det er store forskjeller i det systematiske arbeidet. Lovverket krever rask handling og systematisk arbeid ved mistanke om at barn ikke har det trygt og godt. Det er fortsatt behov for veiledning for å sikre god kunnskap og forståelse blant ledelsen og ansatte.

Om lag en tredjedel av barnehageplassene er kommunale, mens de aller fleste er private og fordelt mellom mange ulike eiere. For å sikre at alle barn får et godt barnehagetilbud er derfor kommunen avhengig av et tett og godt samarbeid med alle aktører. Dette har vi blant annet fått til gjennom den store satsingen på kompetanseutvikling kalt «SAMMEN OM-trygghet, trivsel, lek og læring». Alle barnehagene, PPT og spesialpedagogikk førskole deltar i kompetanseutviklingen. Satsingen varer fra høsten 2024 til 2027 og er finansiert gjennom den statlige ordningen «kompetanseløftet».

Kapittel 1. Fakta om barnehagene

1.1 Barn i barnehage

Status per 15.12.2024:

Kommunale barnehager	Etableringsår	Antall barn Under 3 år	Antall barn over 3 år
Fosbyløkka	1978	17	26
Fritznerbakken	1972	24	44
Hafslundsøy	1980/ 2015	31	69
Sandbakken	2009	30	66
Sarpsborgmarka	1974	38	47
Stasjonsbyen	2017	30	42
St. Olavs	2017	39	62
Tindlund	1972/ 2014	31	60
Valaskjold	1977	17	50
Varteig	2007	13	11
Sum		270	477
Private barnehager	Etableringsår	Antall barn Under 3 år	Antall barn over 3 år
Askeladden- Albert Moeskausvei	1997	32	47
Askeladden- Færdersgate	1995	15	24
Baneveien	1997	28	52
Bergsvingen	1991	19	32
Bikuben	2004	10	15
Borgen	1978	20	44
Fjelldal	1994	16	38
Grotterødløkka	2005	27	36
Hannestad	2008	38	68
Hasle	1980	15	26
Kulås	2005	27	40
Lande Gård	2009	24	42
Læringsverkstedet Bamsebo	1988	8	16
Læringsverkstedet DoReMi	1998	23	52
Læringsverkstedet HinkenHopp	2004	20	44
Læringsverkstedet Kløvningsten	2004	33	57
Læringsverkstedet Store Tune Gård	2003	60	104
Læringsverkstedet Ullerøy	2000	11	20
Løkke	1987	15	24
Mobakken	2015	8	26
Nygårdshaugen	1990	20	39
Skogro	1998	38	76
Snarveien	2005	28	54
Soltun gårdsbarnehage	2008	33	32
Storeper	2005	43	86

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Tubus Idrettsbarnehage	1990	33	60
Tuneskipet	1991	18	36
Tveterhytta	2004	13	14
Tyrihans	1994	25	43
Sum		670	1247
Familiebarnehager	Etableringsår	Antall barn Under 3 år	Antall barn over 3 år
Askeladden- Fladebyveien	1993 - 1999	4	6
Askeladden- St. Nikolasgate		4	6
Askeladden- Revyveien		4	6
Paletten. Samme eier som Picasso	2006	4	6
Picasso. Samme eier som Paletten	2013	5	3
Sagatoppen	2004	8	0
Sum		29	27

Torsbekkdalen familiebarnehage la ned driften i 2024.

Antall barn i ordinære barnehager og familiebarnehager:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt	2754	2751	2757	2736	2719	2750
Under 3 år	953	917	957	977	990	998
Over 3 år	1801	1834	1800	1759	1729	1752

Det totale antall barn i barnehage har økt med 31 i 2024. Dette skyldes at flere barnehager tok i bruk mer av sitt godkjente leke- og oppholdsareal.

I tillegg til de ordinære barnehagene finnes det i Sarpsborg to åpne barnehager, en på Sandbakken og en på St. Olavs barnehage.

1.2 Barnehagedeltagelse og barnehagekapasitet

I Sarpsborg er 27,2 % av barnehageplassene i kommunale barnehager og 72,8 % er i private barnehager.

Sarpsborg kommune har en plikt til å tilby barnehageplass til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen. Alle barn som fyller ett år innen utgangen av november har rett til en barnehageplass. Retten gjelder alle som har søkt innen søknadsfrist for hovedopptak. Alle barn med rett på plass fikk tilbud om plass i hovedopptaket 2024.

I tillegg fikk også 69 barn som er født i desember -23 eller våren -24 barnehageplass.

Barn under 1 år med barnehageplass:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Født jan ->	41	33	48	30	43	44
Født des	19	13	22	19	17	25
Totalt	50	46	70	49	60	69

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Etter hovedopptaket er avsluttet fortsetter det løpende opptak så lenge barnehagene har plasser å fylle. I 2024 var det noen få ledige plasser tilgjengelige etter hovedopptak. Disse ble raskt fylt opp i løpet av sommeren og høsten.

Barn på venteliste per 15.12.:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total venteliste	16	27	30	59	132	141
Født før 01.12.	16	24	26	53	78	93
Født etter 01.12.	0	3	4	6	54	48

15.12.2024 stod 141 barn på venteliste for barnehageplass i kommunen. 93 av disse barna hadde i utgangspunktet rett på barnehageplass, men mistet denne retten da de søkte etter hovedopptaket.

Barn bosatt i Sarpsborg med barnehageplass i andre kommuner, høst 2024

Fredrikstad	Halden	Råde	Totalt
74	10	4	98

Barn bosatt i andre kommuner, med barnehageplass i Sarpsborg, høst 2024

Fredrikstad	Halden	Råde	Rakkestad	Moss	Totalt
41	1	3	6	2	53

Som tabellene viser er det vesentlige flere barn fra Sarpsborg som har barnehageplass i nabokommunene våre enn motsatt.

Andel barn i barnehage, i forhold til innbyggere¹ - 5 år:¹

Årstall	Sarpsborg	Fredrikstad	Skien	Kostra gr. 11	Viken	Østfold	Landet uten Oslo	Landet
2019	90,0	89,2	89,9	-----	---	---	92,4	92,1
2020	89,6	90,1	90,9	92,5	91,9	---	92,9	92,7
2021	91,6	91,8	91,0	92,8	92,4	---	93,6	93,4
2022	90,1	92,6	91,6	92,6	92,4	---	93,6	93,4
2023	89,5	93,5	92	93,2	92,8	---	94	93,8
2024	90,6	93,6	93,9	93,9	---	92,5	94,5	94,3

Barnehagedeltagelsen har økt noe fra 2023 til 2024. Sarpsborg ligger imidlertid fortsatt vesentlig lavere enn nabokommuner og landet ellers.

¹ SSB

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Som en følge av lav barnehagedeltagelse over tid, har vi sett nærmere på hvilke som ikke har barnehageplass. Tabellen under viser at det er en klar overvekt av de yngste barna og at barn med minoritetsbakgrunn er overrepresentert.

Barn som ikke går i barnehage, fordelt etter fødselsår

Fødselsår	Antall barn	Hvorav minoritetsspråklige
2019	11	9
2020	26	20
2021	29	25
2022	53	41
2023 (jan-nov)	124	95
Totalt	243	190

1.3 Minoritetsspråklige barn**Antall minoritetsspråklige barn i barnehagene:**

2019	2020	2021	2022	2023	2024
652	694	762	795	812	834

30 % av barna i barnehagene er minoritetsspråklige. Dette er svært ujevnt fordelt mellom barnehagene. Noen barnehager har ingen minoritetsspråklige, mens andre har en vesentlig andel. I 11 av barnehagene er mer enn 50 % av barna minoritetsspråklige og i 5 av disse mer enn 70 %. Dette har stor påvirkning på språkmiljøet i de ulike barnehagene.

Andel minoritetsspråklige barn i barnehagene i forhold til innvandrerbarn 1-5 år:

2019	2020	2021	2022	2023	2024
76,9	77,1	82,4	83	86,4	88,8

Sarpsborg kommune har gjennom statsbudsjettet de siste årene fått tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn, og som tabellen viser har det vært en jevn økning av minoritetsspråklige barn til barnehage. At det fortsatt er mange som ikke går i barnehagen henger sammen med at det totale antallet minoritetsspråklige barn i kommunen har økt.

Selv om tallene viser en økning i antall minoritetsspråklige barn i Sarpsborgbarnehagene, så er Sarpsborg fortsatt definert som en kommune som har særlige utfordringer i å rekruttere minoritetsspråklige barn til barnehage.

Sarpsborg kommune fikk i 2024 kr. 956 585,- i tilskudd til å drive et aktivt informasjons- og rekrutteringsarbeid.

Siden Sarpsborg kommune har få ledige barnehageplasser tilgjengelig i det løpende opptaket, har rekrutteringsarbeidet i første rekke vært rettet inn mot hovedopptaket. Midlene har gjort det mulig at en ansatt har fulgt opp ulike tiltak gjennom året, og har samarbeidet med ulike instanser og tjenester i dette arbeidet. Deltakelsen i områdesatsingen Østre bydel har bidratt til å knytte nye kontakter gjennom blant annet tiltaket Bydelsmødre.

Kommunens to åpne barnehager er et gratis pedagogisk lavterskeltilbud og en viktig møte- og inkluderingsarena for barn og foreldre. Tilbudet er en viktig rekrutteringsarena for å øke barnehagedeltakelsen for minoritetsspråklige barn til ordinær barnehage. Barnehagene fikk i

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

2024 noe av tilskuddet for å rekruttere minoritetsspråklige barn til åpen barnehage. Tilskuddet ble brukt til å styrke det pedagogiske innholdet med et tilpasset og variert tilbud for barn i ulike alder.

Åpen barnehage på St. Olavs hadde i 2024 i gjennomsnitt 9 besøk pr. dag. Sandbakken hadde i gjennomsnitt 10 besøk på våren og 6 besøk på høsten. På våren var det stort sett barn født etter 01. desember som benyttet tilbudet. Vi har behov for mer kunnskap om hvordan kommunens åpne barnehager fungerer som en rekrutteringsarena for minoritetsspråklige barn.

Lav barnehagedeltagelse, høyt antall barn som har barnehageplass i nabokommuner og økende ventelister har satt forgang på arbeidet med å øke barnehagekapasiteten.

Slik gjør vi det i 2025

- Utarbeide Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet
- Det utredes og gjennomføres flere tiltak for å øke antall barnehageplasser

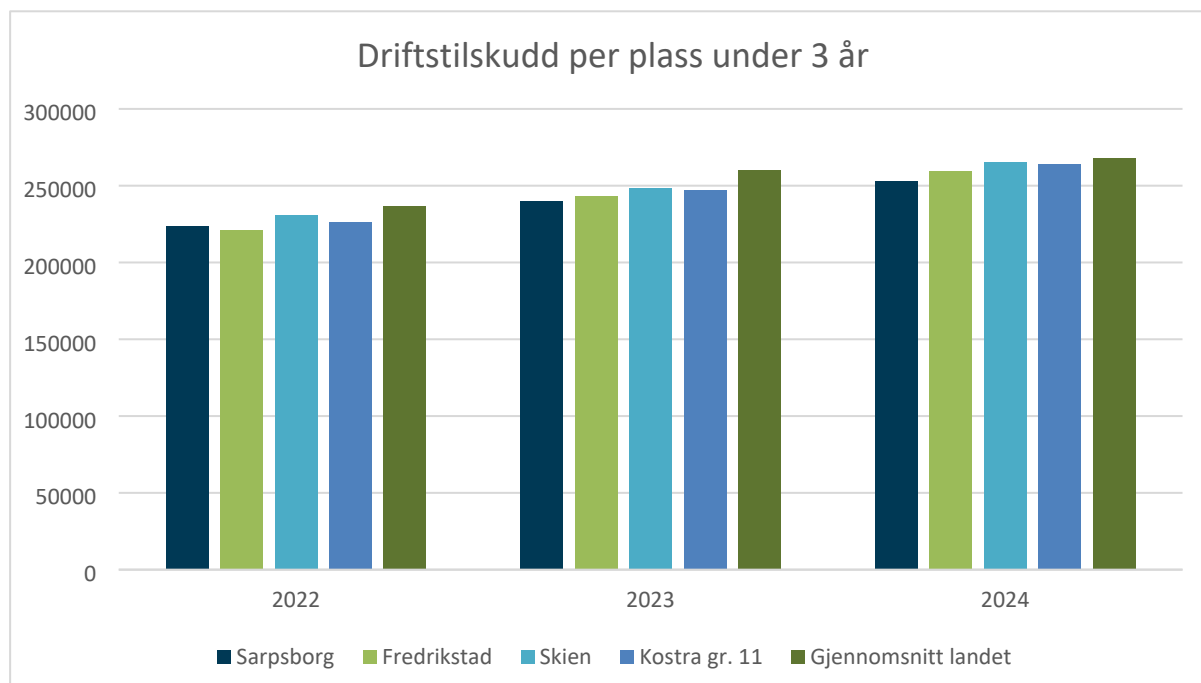
1.4 Økonomi

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente private barnehager forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren ble rammefinansiert.

Driftsinntektene i private barnehager kommer i hovedsak fra offentlige tilskudd (87 % i 2023) og foreldrebetaling. Driftstilskuddet bygger delvis på kostnader i kommunale barnehager to år i forveien, og delvis på sjablonger og estimater. Tabellen under viser driftstilskuddet til de private barnehagene, men gjenspeiler samtidig kostnadene i de kommunale barnehagene.

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Driftstilskudd per plass²:**Totaloversikt på tilskudd til private barnehager fra 2019 – 2024:**

2019	2020	2021	2022	2023	2024
274 mill.	280 mill.	315 mill.	321 mill.	349 mill.	370 mill.

1.4.1 Foreldrebetaling

Maksprisen for en barnehageplass var per.1. august 2024 på kr. 2000,- pr. måned. Det gis to ulike moderasjonsordninger i tillegg til søskenmoderasjon.

Moderasjonsordning	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antall barn med redusert foreldrebetaling	874	841	897	826	778	697
Antall barn med gratis kjernetid	741	730	799	753	770	591

Siden 2021 har det vært en nedgang i antall barn som har fått inntektsreduert foreldrebetaling. Nedgangen sees også på landsbasis og forklares med nedgang i makspris

² Barnehagemonitor.no

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

og gratis barnehage for barn nummer 3.³ Sett i sammenheng med at vi har lav barnehagedeltagelse er det grunn til å anta at flere barn fra lavinntektsfamilier ikke går i barnehage i Sarpsborg.

1.5 Bemanning og kompetanse

Kvaliteten på det som foregår til daglig i barnehagen er avgjørende for hvordan barnehagen påvirker barnets trivsel og utvikling. Særlig viktig er kvaliteten på relasjonene mellom voksne og barn, og barna imellom.

Antall barn pr. ansatt

Tallene som presenteres er hentet ut fra UDIR. Barn under tre år er vektet dobbelt, det vil si et barn under tre år telles som to barn over tre år.

Barn pr. ansatt	2020	2021	2022	2023	2024
Barnehager i Sarpsborg	5,8	5,8	5,9	5,9	5,9
Det nasjonale snittet	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7

Antall barn pr. ansatt viser til antall barn pr. årsverk i grunnbemanningen. Kravene i loven er at barnehagen skal minst ha én ansatt pr. tre barn når barna er under tre år og én ansatt pr. seks barn når barna er over tre år. Barnehagene i Sarpsborg oppfyller kravene til bemanningsnormen, samtidig ser vi at Sarpsborg over tid har ligget under det nasjonale snittet. God bemanning har stor påvirkning på kvaliteten i tilbudet som gis⁴.

Pedagogisk bemanning

I Sarpsborg er 45,2 % av medarbeiderne utdannet barnehagelærere eller tilsvarende, nasjonalt er dette tallet 41,2. Sarpsborg har godt kvalifiserte medarbeidere og fortsatt god tilgang på barnehagelærere.

Ansattes utdanning

15,6% av de ansatte i barnehagene i Sarpsborg har utdanning som barne- og ungdomsarbeidere. Nasjonalt er dette tallet 22,7 %. Den store forskjellen mellom Sarpsborg og landsgjennomsnittet kan forklares med at andelen barne- og ungdomsarbeidere er vesentlig høyere i kommunale barnehager. Siden Sarpsborg har en stor overvekt private barnehager trekkes dette tallet ned. I de kommunale barnehagene er 26,6 % utdannet barne- og ungdomsarbeidere, mens i de private barnehagene har kun 9,3 % denne utdanningen.

Menn i barnehage

Kjønnsbalansen blant ansatte i barnehager er et stadig diskutert tema, med et nasjonalt mål om 20 % mannlige ansatte. I Sarpsborg er 13,9 % av de ansatte i barnehagene menn, noe

³ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/2025/fakta-om-barnehager-2024/>

⁴ Et jevnere utdanningsløp

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

som er høyere enn landsgjennomsnittet på 11 %. I Sarpsborg er det 29 barnehager som har mer enn 10 % menn, og 13 av disse har nådd det nasjonale målet. Å ha en bred kjønnsrepresentasjon i barnehagene er viktig fordi personalet bør reflektere mangfoldet i samfunnet. Både gutter og jenter har godt av å møte ulike rollemodeller i barnehagen og barnehagen trenger en mangfoldig personalgruppe.

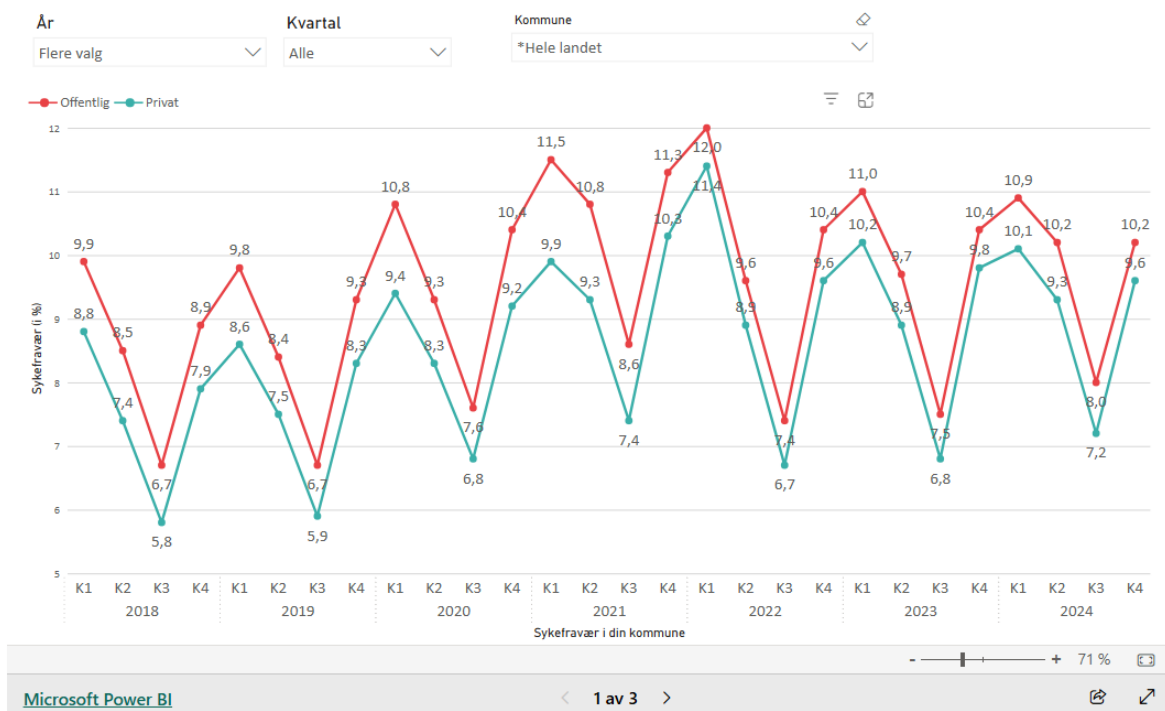
Tilskudd økt bemanning i levekårsutsatte områder

Sarpsborg ble våren 2024 invitert til å søke om tilskudd til ekstra bemanning i barnehager i levekårsutsatte områder. Satsingen sees i sammenheng med områdesatsingen i Østre bydel. I Sarpsborg fikk 6 barnehager til sammen kr. 3 712 419,- Bevilgningen kom sent og barnehagene brukte høsten til å rekruttere og ansette i disse stillingene. Kommunen har etablert et nettverk for styrerne i disse barnehagene der målet er å dele erfaringer og kompetanse, slik at vi sammen kan utvikle gode arbeidsmåter og en praksis som gir positiv effekt for barna.

1.5.1 Sykefravær

Diagrammene under er hentet fra barnehagemonitor.no og viser legemeldt sykefravær i offentlige og private barnehager. Ansatte er i denne sammenhengen registrert på kommunen der de er registrert i Folkeregisteret, ikke nødvendigvis kommunen de arbeider.

Landet:

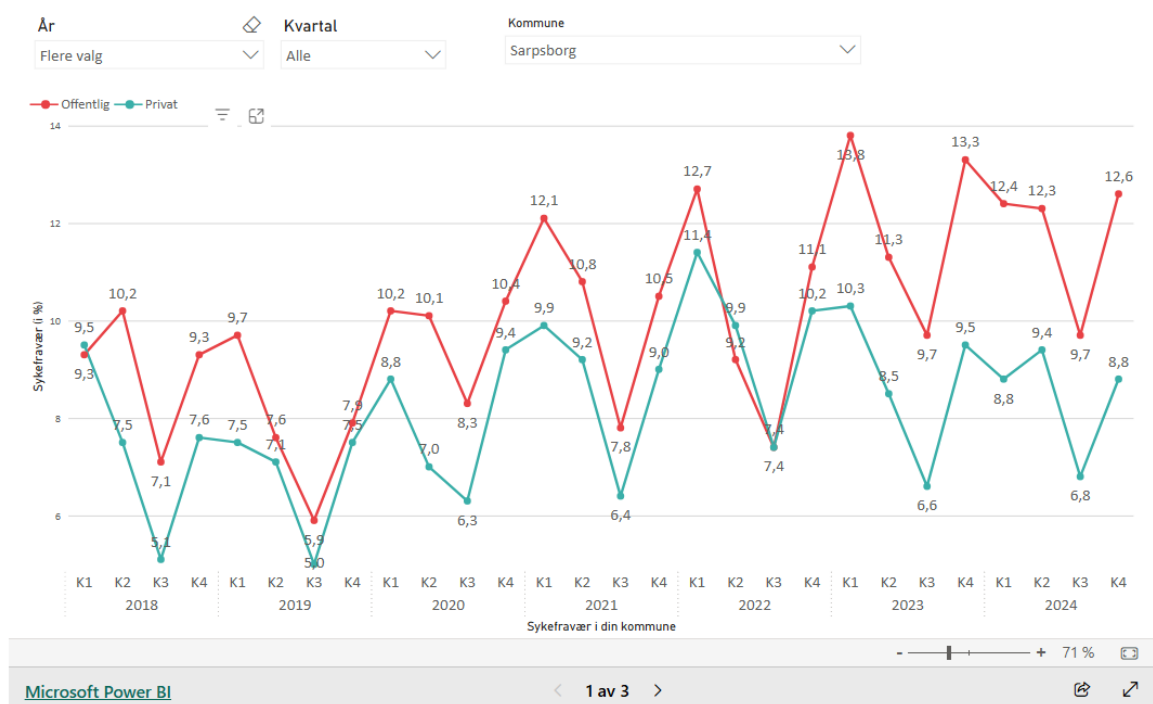

Kilde: SSB - Legemeldt sykefravær i barnehagesektoren.

[Sykefravær i barnehagesektoren](#)

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Sarpsborg:

Kilde: SSB - Legemeldt sykefravær i barnehagesektoren.

Sykefravær i barnehagesektoren

Barnehager har et generelt høyt sykefravær, mens legemeldt sykefravær for alle lønnstakere var 5,63% (kvinner + menn)/ 7,34 (kvinner) 4. kvartal i 2024⁵ ser vi at offentlige barnehager hadde 10,2 % i samme periode. Begge diagrammene over viser at det er store sesongvariasjoner i fraværet. De viser videre at ansatte i offentlige barnehager jevnt over har et noe høyere fravær. Fra 2022 til 2024 ser vi at fraværet i kommunale barnehager i Sarpsborg har økt og det er en stor forskjell mellom ansatte i kommunale og private barnehager. Med tanke på at kvalitet i relasjon mellom de ansatte og barna er svært viktig, er dette tall som gir grunn til bekymring. Ansvar for oppfølging av sykefravær og nærværarbeid ligger hos den enkelte barnehageeier.

⁵ <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/arbeidsmiljo-sykefravaer-og-arbeidskonflikter/statistikk/sykefravaer/>

Kapittel 2. Kvalitet i barnehagen – ansvar og roller

2.1 Ansvar og roller

Barnehagen, eiere, kommunen og nasjonale myndigheter har viktige roller og oppgaver i arbeidet for best mulig kvalitet i barnehagen.

2.1.1 Barnehageeiers rolle

Den enkelte barnehageeier har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

I Sarpsborg er det et bredt mangfold av eiere. 10 barnehager er kommunale, 25 er knyttet til en kjede, 1 er enkeltstående, 1 er menighetsbarnehage, 5 er eid av foreldre og 3 er familiebarnehager drevet i egne hjem.

Barnehager og barnehageplasser fordelt på ulike eiere i Sarpsborg:

Eiere	Antall barnehager	Antall barn
Sarpsborg kommune	10	747
Læringsverkstedet	6	448
Barnehagenett	10	679
Migras	6	211
Norlandia	3	179
FUS	1	82
Foreldreeide	5	271
Frittstående	1	66
Menighetsbarnehage	1	41
Familiebarnehager i egne hjem	3	26

2.1.2. Kommunen som barnehagemyndighet

I tillegg til å inneha rollen som barnehageeier, er Sarpsborg kommune barnehagemyndighet. Barnehageloven stiller krav til at disse rollene er skilt for å sikre likebehandling og uavhengighet.

Barnehagemyndighetens oppgaver er å gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med lover og regler.

Virkemidler

Barnehagemyndigheten har tre virkemidler til disposisjon i sitt arbeid: veiledning, tilsyn og godkjenning.

Veiledning

Barnehagemyndigheten skal aktivt gi informasjon og veiledning til barnehageeierne om eierplikter i barnehageloven med forskrifter. Barnehagemyndigheten gjennomfører egne fagarenaer for styrerne. De overordnede temaene har vært: Prosjekt tilpasset og inkluderende barnehage, trygt og godt barnehagemiljø, internkontroll, sikkerhet og beredskap, overgang og sammenheng barnehage – skole, rutiner ved skolebytte. Disse arenaene har videre vært

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

sentrale i arbeidet med en felles kompetansesatsing. Ut over dette har det blitt gitt direkte veiledning til den enkelte barnehageeier/ styrer.

Tilsyn

Tilsyn er kontroll av om barnehagene oppfyller eierplikter nedfelt i barnehageloven med forskrifter.

Barnehagemyndigheten fører tilsyn med barnehagene på bakgrunn av en risikovurdering.

Det ble gjennomført to stedlig tilsyn i 2024. I tillegg ble ett tilsyn åpnet i 2023 videreført med veiledning gjennom 2024.

Bekymringsmeldinger/ klagesaker

Barnehagemyndigheten mottok 8 bekymringsmeldinger/ klagesaker i 2024.

Godkjenning

Barnehagemyndigheten har en plikt til å gi veiledning, og behandle og avgjøre alle søknader om godkjenning av barnehage. Det ble ikke behandlet nye søknader om godkjenning i 2024.

2.1.3. Statsforvalteren og Utdanningsdirektoratet som tilsynsmyndighet

Statsforvalteren fører tilsyn med at kommunen utfører de oppgaver den som barnehagemyndighet er pålagt etter barnehageloven og kan i særlige tilfeller føre tilsyn direkte med den enkelte barnehage. Statsforvalteren gjennomførte ikke tilsyn med Sarpsborg kommune som barnehagemyndighet i 2024.

Økonomisk tilsyn

Utdanningsdirektoratet har ansvar for økonomisk tilsyn. Kommunen blir underrettet dersom det åpnes tilsyn med barnehager i Sarpsborg. I 2024 ble det gjennomført tilsyn med 11 barnehager.

Kapittel 3. Helhet og sammenheng

3.1 Gode sammenhenger i hele læringsløpet

3.1.1 Overgang og sammenheng mellom barnehage, skole og SFO

Barnehagen utgjør første fase i barns organiserte opplæringsløp. Her legges et viktig grunnlag for at barn skal lykkes ved inngangen til de første skoleårene. Barn i barnehagen skal få opplevelser, erfaringer og kunnskap som gjør at de kan begynne på skolen med trygghet, nysgjerrighet og tro på egen mestring. Overgangen mellom barnehage og skole er vesentlig for at den enkelte skal få oppleve helhet og sammenheng i sin faglige og sosiale utvikling.

Pilotprosjektet med Learninghub ble avsluttet i 2024, da fremdriften ikke var tilstrekkelig til å fortsette prosjektet.

Joint Action Analytics bisto i 2024 inn i et arbeid med å kartlegge relasjonell kapasitet mellom virksomheter som samarbeider om overgangene mellom barnehage og skole.

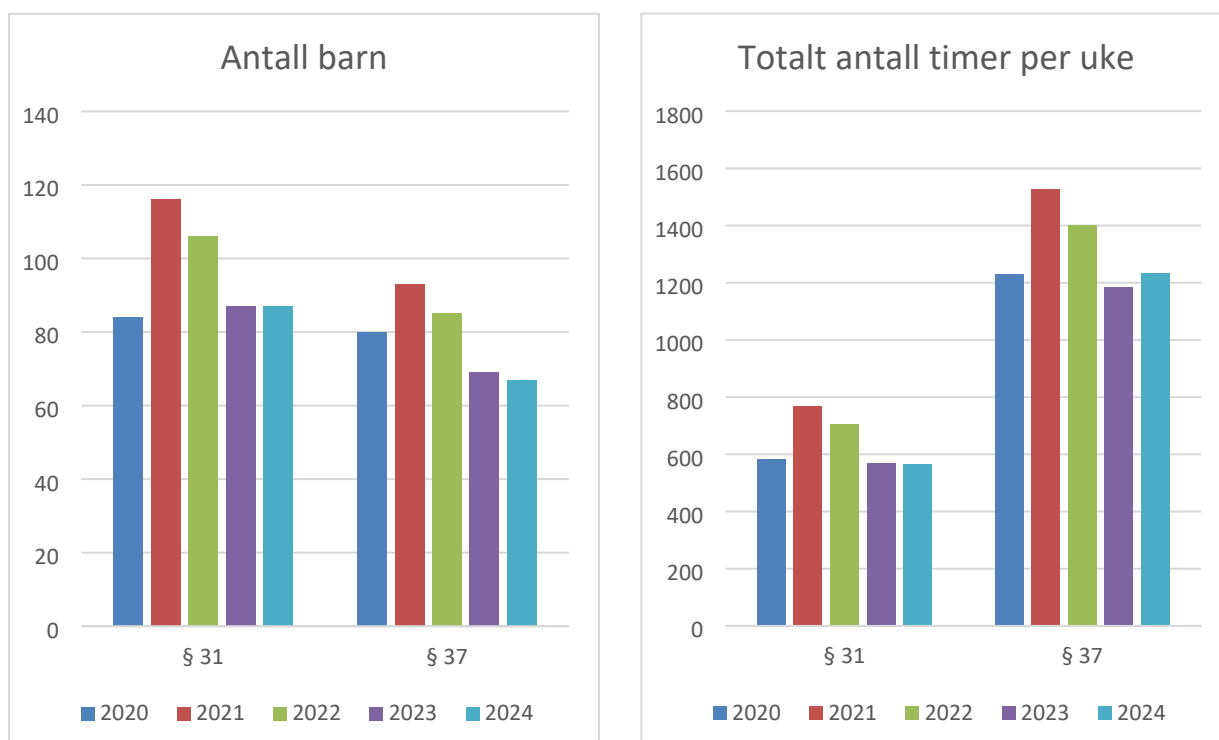
I tråd med rutinen for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole ble det i juni 2024 gjennomført en samling for barnehagelærere med ansvar for skolestartere og lærere på kommende 1. trinn. Målet med profesjonssamarbeidet er å skape felles forståelse av læreplaner og arbeidsmåter, og utvikle gode overgangspraksiser i Sarpsborg kommune.

3.2 Tverrfaglig samarbeid og et inkluderende og tilpasset barnehagetilbud

Barn er mangfoldige og har ulike behov. De aller fleste barn har utbytte av det ordinære barnehagetilbudet. Noen barn har behov for tilpasning en periode, mens enkelte barn har sammensatte og varige behov for ekstra oppfølging, støtte og tilrettelegging.

Barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp (§ 31) og tilrettelegging for nedsatt funksjonsevne (§ 37):

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Barn kan motta hjelp etter to ordninger; spesialpedagogisk hjelp (§31) og tilrettelegging for nedsatt funksjonsevne (§37). Tallene over viser at det er færre barn som har vedtak om hjelp enn tidligere år. Hjelpebehovet til de barna som nå har vedtak er imidlertid større og krever mer ressurser. Barn med autismespekterforstyrrelse utgjør 35,6 % av de barna som mottar hjelp. Det er en økning av minoritetsspråklige barn som mottar hjelp og i 2024 utgjorde de 67,82% av det totale antallet som fikk hjelp.

Et godt lokalt støttesystem rundt barna og barnehagene er viktig for å få til et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn i barnehagen. Ofte er det nødvendig med ulike fagkompetanse for å kunne gi et godt og helhetlig tilbud. Samhandling mellom ulike virksomheter er krevende, men samtidig avgjørende for det enkelte barn og deres familier. I Sarpsborg kommune pågår det nå to store prosjekter som har til hensikt å styrke laget rundt barnet og samarbeidet mellom de ulike støttetjenestene. Prosjektene presenteres videre i dette kapitlet.

3.2.1 Prosjekt tilpasset og inkluderende barnehage og skole

Prosjekt tilpasset og inkluderende barnehage og skole er avsluttet etter 2 års prosjektperiode. Hovedmålet var at barnehagene skal ivareta et større mangfold av barn i det ordinære tilbudet og at barn med spesialpedagogiske vedtak får tilrettelagte tilbud i en inkluderende praksis.

Hovedkomponenten i prosjektet har vært lokal kompetanseutvikling for alle ansatte for å styrke kompetanse om inkluderende praksis. I tillegg har lederne gjennomført utviklingsarbeid som handler om å styrke interne støttesystem for å øke kvaliteten i barnehagens tilbud. Oppveksttjenester, virksomhet spesialpedagogikk førskole og PPT har

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

støttet utviklingsarbeidet for ledere, ressurspersoner og gjennom samarbeidet med den enkelte barnehage.

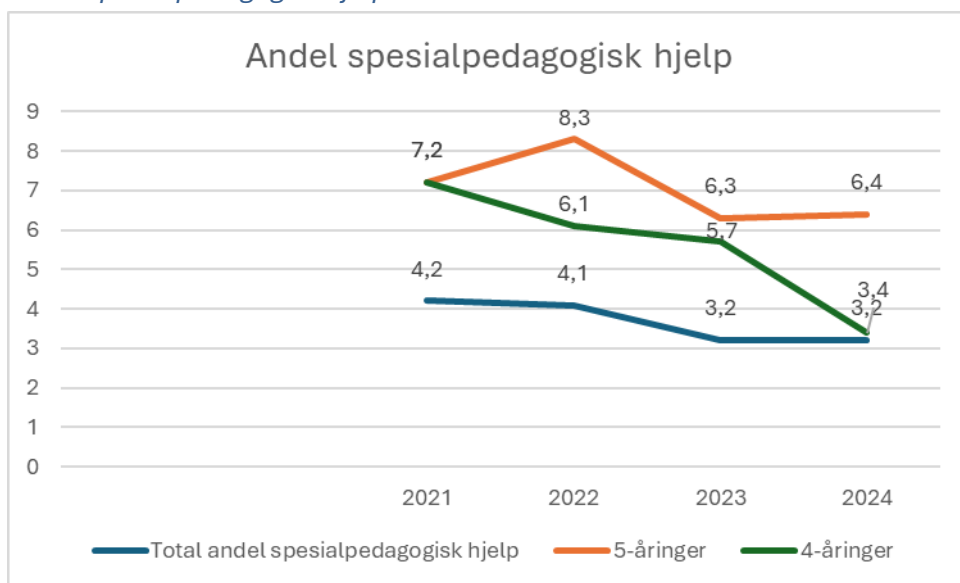
Fokusområder i 2024

- Fortsette med kjernekomponenten som er å utvikle kompetanse for inkluderende praksis hos de ansatte gjennom lokalt utviklingsarbeid i barnehage, skole og SFO
- Dele praksiserfaringer og reflektere på tvers av virksomheter
- Revidere tiltakskjede-modellen og sikre forankring i praksis
- Fortsette arbeidet med inkluderende støttesystem
- Revidere og forbedre prosedyrer for overgang mellom barnehage og barneskole, samt barneskole og ungdomsskole
- PPT støtter virksomhetene i det lokale utviklingsarbeidet
- Spesialpedagogikk førskole samarbeider med barnehagene om inkluderende praksis
- Gjennomføre et pilotprosjekt i Valaskjold barnehage med tema flerspråklig barnehagemiljø

Resultater:

Flere barn har nå utbytte av det ordinære tilbudet.

Andel spesialpedagogisk hjelp

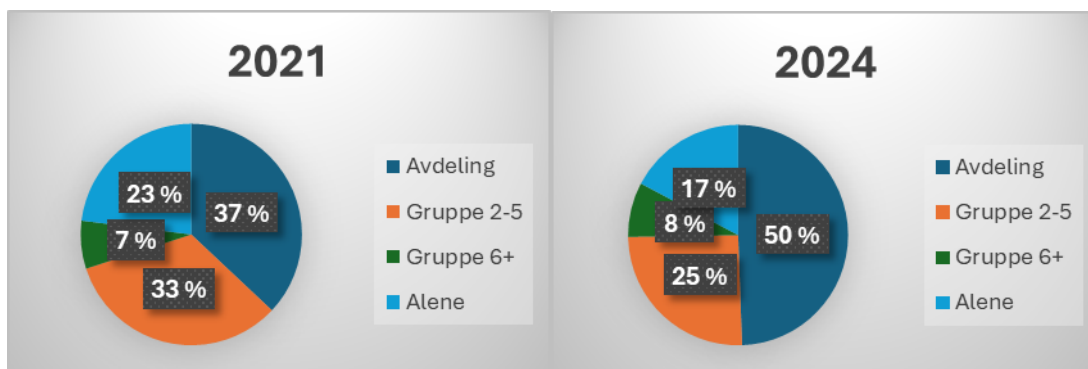

Det har vært en nedgang i andel barn med spesialpedagogisk hjelp i Sarpsborg, fra 4,2% av alle barn i barnehage i 2021 til 3,2% i 2024. Det er flest 5-åringer som har vedtak, og andelen med vedtak av alle 5-åringer i barnehage er 6,4 % i 2024. Dette omfatter 38 barn, og til sammenlikning startet 12 barn i første trinn med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Andel 4-åringer med spesialpedagogisk hjelp har hatt en betydelig nedgang i prosjektperioden.

Organisering av spesialpedagogisk hjelp

Den spesialpedagogiske hjelpen gis i større grad enn tidligere sammen med andre barn i fellesskapet, slik at det enkelte barn opplever tilhørighet og får et mer helhetlig tilbud i barnehagen.

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Figuren viser en positiv utvikling, hvor spesialpedagogisk hjelp i 2024 hovedsakelig organiseres på avdeling for 50% av barn med vedtak. Dette er en økning med 13 prosentpoeng siden 2021. Andel barn som hovedsakelig får ene-timer er redusert fra 23% til 17%.

Antall lærertimer til spesialpedagogisk hjelp sammenliknet med det totale antall vedtakstimer er ikke redusert i perioden. Den spesialpedagogiske hjelpen gis i større grad i gruppe og på avdeling, men pedagogen ivaretar ikke flere barn med vedtak parallelt i gruppen/avdelingen. Det har vært en nedgang på 8778 undervisningstimer per år, som gjenspeiler nedgangen i antall barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

Andelen barn med vedtak om tilrettelegging grunnet nedsatt funksjonsevne er redusert med 1 prosentpoeng siden 2021, og er i 2024 på 2,4% av alle barn i barnehage. For 5-åringer har andel vedtak gått ned fra 7,1% i 2021 til 4,3% i 2024. Omfanget av vedtakstimer per barn har steget fra et gjennomsnittsnivå på 712 årstimer til 810 årstimer. Årsaken er at barnehagene i større grad tilrettelegger for barn med mindre behov. Antall ansatt-timer tilsvarer antall vedtakstimer og tilretteleggingen organiseres på avdeling.

Gjennom ståstedsanalyser om inkluderende praksis for ansatte og ledere har vi kvalitative data som viser høy grad av motivasjon, kompetanse og kollektiv mestringstro. Barnehagene opplever å gi inkluderende praksis av høy kvalitet for alle barn.

Pilotprosjekt - Flerspråklig barnehagemiljø i Valaskjold barnehage

PPT startet høsten 2024 opp et pilotprosjekt i Valaskjold barnehage med tema flerspråklig barnehagemiljø. Barnehagen har en stor andel minoritetsspråklige barn, og fokuset i prosjektet er inkludering av språklig og kulturelt mangfold i barnehagehverdagen. PPT har gitt barnehagen en introduksjon til kompetansepakke "flerspråklig barnehagemiljø" utarbeidet av Oslo Met og Utdanningsdirektoratet, og innholdet har blitt presentert for personalgruppen på to personalmøter. Prosjektet er gjennomført i tråd med satsingen "Sammen om" og PPT har gjennomført CLASS- observasjoner med tilbakemelding og rapport, på alle avdelinger. Prosjektet fortsetter frem til sommeren 2025.

3.2.2 Samhandling til beste for barn og unge

Kommunene fikk i 2022 mer ansvar på barnevernsområdet fra staten, med mål om å styrke arbeid med forebygging og tidlig innsats. Sarpsborg kommune har fra januar 2023 gjennomført programmet Samhandling til beste for barn og unge som skal bidra til tidlig

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

innsats i alder og problematikk. Det er i 2024 gjennomført flere innsatser rettet mot bedret samhandling og tidlig innsats er styrket.

Programmet skal styrke kommunens helhetlige innsats for barn og unge, ved å dreie ressurser til tidlig innsats. Dette forutsetter bedret kostnadskontroll for tjenester til utsatte barn og unge. Målet er at kommunen skal ha en helhetlig tiltakskjede der tiltakene i omfang og intensitet er i overensstemmelse med barn og familiers behov.

Barnehagene i Sarpsborg har vært representert i prosjektgruppene til flere av prosjektene som har vært gjennomført. Dette har bidratt til etablering av nye tilbud slik som utvidet mandat for nettverksveiledere, tiltak i plattform *Forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker*, relasjonell kapasitet, og i arbeidet med tverrfaglig kompetanse i barnehage og skole.

Et av innsatsområdene som er gjennomført utenom programmet er *Samhandlingsforum - Felles barn, felles ansvar*. Dette er en arena for direktører og ledere med ansvar for tjenester til barn og unge fra kommuneområdene helse og velferd, samfunn og oppvekst. Hensikten med denne arenaen er å bli bedre kjent på tvers av kommuneområdene og utvikle en bedre tverrfaglig samhandling til det beste for barn, unge og deres familier. I 2024 ble det gjennomført to samlinger som omhandlet temaer innenfor samhandling og tidlig innsats. *Samhandlingsforum- Felles barn, felles ansvar* videreføres i 2025.

Oppvekstreformen

Barnehagene har blitt spurt om hvilke nye forventninger de opplever at stilles til dem som en konsekvens av oppvekstreformen. Ut ifra barnehagenes svar ser det ut til at innholdet i oppvekstreformen er lite kjent for barnehagene. En del har svart at de ikke kjenner reformen godt nok og dermed vet hva som forventes. Mange gir en generell tilbakemelding på at det nå forventes at barnehagene tar en mye større del av ansvaret for barn som har ulike utfordringer. Dette knytter de særlig opp mot barn med særskilte behov, som nedsatt funksjonsevne eller behov for spesialpedagogisk hjelp. Barnehagene uttrykker en frustrasjon over at det forventes at de nå skal gjøre mer, men med de samme ressursene.

To barnehager skriver at de bruker mer tid på å veilede foreldrene enn tidligere. Noen uttrykker også frustrasjon over samarbeidet med barnevernstjenesten, spesielt knyttet til terskelen for når en bekymring skal meldes. Oppvekstreformen er uten tvil et område der det må arbeides mer framover, både for å sikre en felles forståelse av hva den er og hvordan den vil påvirke barnehagenes praksis. Dette forutsetter et langt tettere samarbeid mellom barnevernstjenesten og barnehageområdet.

Slik gjør vi det i 2025

- Gjennomføre et prosessarbeid med å bygge en ny modell for støttetjenestene i oppvekst. Parallelt med dette arbeidet skal organiseringen av Barnehagelovens §37 *Barn med nedsatt funksjonsevne* ses på
- Programmet Samhandling til beste for barn og unge avsluttes første halvår 2025. Tiltakene fra de ulike prosjektene skal implementeres i løpet av 2025
- Ordningen med nettverksveileder utvides til 4 årsverk, og vil i tillegg til barneskole også følge opp i utvalgte barnehager
- Arbeidet med relasjonell kapasitet videreføres i samarbeid med Joint Action og det vil arbeides med ansvarsgrupper rundt enkeltsaker knyttet til barn og unge
- I samarbeid med Plan B blir det gjennomført foreldreveiledning med midler fra *Områdesatsing i Østre bydel*
- Barnehagemyndigheten setter oppvekstreformen på agendaen i faste ledermøter.

3.3 Hjem og barnehage samarbeider om barnets utvikling og livsmestring**3.3.1 Foreldreveiledning**

Det har gjennom flere år vært gitt mye opplæring i COS-P, også kalt trygghetssirkelen. De fleste barnehagene i Sarpsborg har en ressursperson på dette området. Mange barnehager bruker trygghetssirkelen systematisk på foreldresamtaler, men forteller også at den er til god hjelp i de daglige samtalene med foreldre.

De siste årene har barnevernet og forebyggende tjenester gjennomført foreldreveiledningskurs i COS-P. Det har vært et stort behov og en økt etterspørsel fra foreldre og foresatte. I 2024 ble det etter initiativ fra kommuneområde helse og velferd igangsatt et pilotprosjekt ved St. Olavs og Kulås barnehage, hvor de ansattes kompetanse på COS-P skal brukes til å arrangere foreldreveiledningskurs. Høsten ble brukt til å forberede og planlegge kursene, samt til hospitering hos familiesentrene. Pilotprosjektet dekkes av midler fra Områdesatsingen Østre bydel.

Tyrihans barnehage har gjennomført foreldrekurs på eget initiativ.

St. Marie læringssenter har koordineringsansvar for ICDP foreldreveiledningstilbudet i Sarpsborg. ICDP- tilbudet i kommunen har siden 2018 utviklet seg til å bli et forebyggende foreldreveiledningstilbud til alle flerkulturelle foreldre i Sarpsborg. Ledere i kommunale barnehager fikk senhøsten 2024 en innføring i ICDP. Målet var at barnehageforeldre kunne delta på foreldreveiledningsgrupper på St. Marie læringssenter. I tillegg var det ønskelig å se på mulighetene for å få ICDP ut i barnehagene. Det ble raskt etablert et samarbeid med Fritznerbakken barnehage og ICDP- koordinator hadde flere møter med barnehagen, hvor ICDP sitt veiledningsprogram ble tilpasset barnehagen. Alle foreldre i barnehagen ble i november 2024 invitert til foreldremøte hvor de fikk informasjon om ICDP. Mange foreldre

meldte interesse etter foreldremøte. Det ble behov for å planlegge to ICDP- grupper i barnehagen. En for foreldre med barn på liten avdeling og en gruppe for foreldre på stor avdeling.

Slik gjør vi det i 2025

- St.Olavs og Kulås barnehager gjennomfører COS-P kurs for foreldre på fortrinnsvis barnehagenes småbarnsavdelinger.
- ICDP gjennomføres i Fritznerbakken barnehage for to grupper. St. Marie læringssenter vurderer om programmet skal gjennomføres i flere barnehager.

3.3.2 Foreldreundersøkelsen

Etter innspill fra sektoren besluttet Utdanningsdirektoratet å endre gjennomføringsperioden for foreldreundersøkelsen fra november til januar. Det ble derfor ikke gjennomført foreldreundersøkelse i 2024.

Kapittel 4. Leke- og læringsmiljø

Barnehagen skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Ved å fremme inkludering, felleskap og tilhørighet skal barnehagen forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen. Den skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Alle barn skal få en god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen. Flerspråklige barn skal få støtte til å bruke sitt morsmål og utvikle sin norskspråklige kompetanse.⁶

4.1 Trygt og godt barnehagemiljø

Barnehagene har i år rapportert på hvordan de arbeider for å forebygge at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø og hvordan de følger opp aktivitetsplikten. Alle barnehager ser ut til å være kjent med lovverket som nå har vart siden 2021. Det er allikevel store forskjeller i det systematiske arbeidet i de ulike barnehagene. Mens de aller fleste har etablert tydelige rutiner for hvordan de følger med og hvordan de håndterer saker, preges det andre steder mer av den enkelte sak og situasjon. Barnehagemyndigheten har hatt tilsyn på området. Våre funn viser at lovverket fortsatt ikke er fullt implementert, forstått og etterlevd. I 2024 ble det gjort en nasjonal evaluering som underbygger nettopp dette. Denne viser blant annet at det er to ulike forståelser av aktivitetsplikten, der mange oppfatter at aktivitetsplikten først trår inn når barn utsettes for krenkelser⁷. Dette var ikke intensjonen med lovbestemmelsen. Lovverket har en videre tilnærming og handler om alt som kan bidra til at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Den første forståelsen kan gi en for høy terskel for når det

⁶ Rammeplan for barnehagen

⁷ Evaluering: Barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø, Deloitte 2024

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

settes i gang undersøkelser, tiltak og skrives aktivitetsplaner. Dette stemmer godt overens med antall aktivitetsplaner som ble utarbeidet i 2024. De fleste barnehagene rapporterer om at det kun er iverksatt fra 0-2 aktivitetsplaner dette året.

Lovverket ble innført for å sikre at det tas raskt grep og arbeides systematisk i saker der det er mistanke om at barn ikke har det trygt og godt. Det krever at både ledelsen og de ansatte har god kunnskap og forståelse av hva dette innebærer. Vi ser at det er fortsatt behov for veiledning på dette området.

Slik gjør vi det i 2025

- Gjennomføre veiledning og tilsyn på temaet trygt og godt barnehagemiljø

4.2.Barnehagens arbeid med det flerspråklige området

Kommunen mottar hvert år statlig tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage. Midlene skal benyttes til tiltak som skal støtte barna i å bruke sitt morsmål, samt fremme og utvikle barnas norskspråklige kompetanse. I 2024 mottok Sarpsborg kommune kr.3 527 289,- i statlig tilskudd. Midlene ble fordelt ut til barnehagene etter en fordelingsnøkkel der andelen minoritetsspråklige barn avgjør størrelsen på tilskuddet til den enkelte barnehage. Barnehagene har rapportert på tiltak til styrking av morsmål og det norskspråklige. I rapporteringen kommer det frem at midlene blir benyttet til ekstra personalressurs, innkjøp av bøker og annet språkstimulerende materiell, samt kartleggingsmateriell. Barnehagene rapporterer at språkmidlene muliggjør språkstimulerende aktiviteter i mindre grupper der det fokuseres spesielt på ord og begreper. Mange bruker alternativ og supplerende kommunikasjon i hverdagen, det kartlegges med hensiktsmessige kartleggingsverktøy og benyttes ulikt støttemateriell som språkposer og bokkofferter sammen med barna.

Resultater fra nasjonale prøver i skolen viser at Sarpsborg ligger under landsgjennomsnittet i lesing og regning, og viser en fortsatt utvikling i negativ retning. Arbeidet med å bygge et godt grunnlag for barna allerede i barnehagen med en adekvat språkutvikling og et rikt ordforråd blir derfor viktig å videreføre og videreutvikle i årene fremover, slik at barna i barnehagene våre møter skolen godt rustet til å kunne tilegne seg grunnleggende ferdigheter i lesing og regning.

Slik gjør vi det i 2025

- Igangsette et arbeid for å spisse innsatsen i barnehagenes språkarbeid rettet mot flerspråklige barn.

Kapittel 5. Kompetanse

5.1 Barnehagene har godt kvalifiserte medarbeidere

Oppfyllelse av samfunnsmandatet i tråd med barnehageloven og rammeplanen krever kompetente ansatte i alle ledd. Statlig tilskudd gjennom kompetanseordninger og tiltak, samt lokale tiltak i regi av Sarpsborg kommune, er bidrag for å støtte opp om barnehageeiers ansvar i arbeidet med kvalitet- og kompetanseutvikling.

5.1.1 Statlige kompetanseutviklingstiltak

Den statlige kompetansestrategien *Kompetanse for fremtidens barnehage – Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2023-2025* skal støtte barnehageeiers ansvar for og arbeid med rekruttering og kompetanseutvikling. De statlige kompetansemidlene skal bidra til individuelle og kollektive kompetansetiltak for hele personalgruppa.

5.1.2 Kompetanseutvikling i Sarpsborgbarnehagene

Det er den enkelte barnehageeier som er ansvarlig for at barnehagen drives i samsvar med barnehageloven. Barnehagemyndigheten har et ansvar for å stimulere til kompetanseutvikling i sektoren og har i Sarpsborg initiert og lagt til rette for en stor felles satsing.

Våren 2024 søkte samtlige barnehager, PPT og spesialpedagogikk førskole i fellesskap om tilskudd til et utviklingsarbeid gjennom den statlige kompetanseordningen, Kompetanseløftet. Sarpsborg ble tildelt 2 541 000 kroner årlig i tre år.

Utviklingsarbeidet har fått navnet «SAMMEN OM- trygghet, tillit, lek og læring».

«SAMMEN OM – trygghet, tillit, lek og læring» peker på nettopp dette, at det er et arbeid hele kommunen er sammen om. Det involverer alle ansatte i samtlige barnehager og alle de som jobber i barnehagens støttesystemer. **Trygghet og tillit** er grunnleggende for at barn skal **leke og lære** slik at de kan ha gode liv her og nå og være rustet for en god framtid. Arbeidet vil videre omtales som «SAMMEN OM».

SAMMEN OM er planlagt å vare i tre år med oppstart høsten 2024 og

avslutning 2027, og er finansiert gjennom den statlige ordningen «kompetanseløftet». Det innebærer at Sarpsborg har inngått et trepartssamarbeid med Læringsmiljøsenteret v/ universitetet i Stavanger og Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP). Disse fagmiljøene har ansvar for det faglige innholdet utviklingsperioden 2024 – 2027.

SAMMEN OM ledes av en arbeidsgruppe satt sammen av representanter fra barnehagene, PPT og oppveksttjenester.

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

De aller fleste barn går i dag i barnehage. Barnehagene har dermed en viktig rolle i samfunnet og i det enkelte barns liv. Barnehager med høy kvalitet er en helsefremmende og forebyggende arena. Høy kvalitet i barnehagen kan bidra til sosial utjevning og utgjøre en forskjell i barns liv, spesielt for barn med ulike sårbarheter. Samtidig viser ny forskning at det er store forskjeller i kvalitet mellom ulike barnehager og ulike avdelinger⁸. Sarpsborg kommune har mange barn som vokser opp med ulike former for sårbarhet⁹. Det blir derfor ekstra viktig å sikre at våre barnehager har høy kvalitet.

Sarpsborg har et stort mangfold av barnehager med tanke på størrelse, eierform og pedagogisk profil. For å lykkes i møte med kommunens utfordringer trenger vi et felles løft der alle barnehagene og støttetjenestene står sammen. Gjennom de to siste årene har barnehagene, PPT og spesialpedagogikk førskole jobbet sammen om å forankre og utforme en felles satsing for kvalitetsutvikling som nå presenteres som SAMMEN OM. Parallelt med denne prosessen har virksomhetene deltatt i prosjekt «Tilpasset og inkluderende barnehage og skole». SAMMEN OM er en naturlig videreføring av dette prosjektet.

SAMMEN OM har et overordnet mål med to tilhørende delmål. Dette er mål som er forankret i sentrale styringsdokumenter¹⁰ og som har god støtte i forskning.

Mål: Alle barnehager i Sarpsborg skal ha høy kvalitet**Delmål 1. Styrke samspillskvaliteten mellom de ansatte og barna.****Delmål 2. Styrke pedagogisk ledelse i å drive kvalitetsutvikling.**

2024 har vært brukt til å sikre en grundig forankring og gode forberedelser. Barnehagelederne har fått omfattende innføring i hvordan lede kvalitetsutvikling og i teori om kvalitet med vekt på samspillskvalitet. I november startet arbeidet opp for alle ansatte med Kick-off på Quality hotell. Mer enn 800 engasjerte ansatte deltok og gikk inspirerte tilbake til egen barnehage der de umiddelbart tok fatt på oppgaven.

Videreutdanning

Utdanningsdirektoratet tilbyr ulike videreutdanninger for styrere og barnehagelærere.

Høsten 2024 startet deltakere fra Sarpsborg opp på følgende videreutdanninger:

- 2 styrere på styrerutdanningen
- 12 barnehagelærere på videreutdanningene veiledning for praksislærere, spesialpedagogikk og tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk

⁸ Buøen mfl., 2024

⁹ [Oppvekstprofil for Sarpsborg 2023](#)

¹⁰ Barnehage for en ny tid, 2023 og Et jevnere utdanningsløp, 2024

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2024

Studiene er støttet av tilretteleggingsmidler som skal sikre at barnehagelærerne får gode rammer for å gjennomføre utdanningen.

I tillegg rapporterer tre barnehager om ansatte som deltar i etter- og videreutdanning innen spesialpedagogikk og forebygging av vold og overgrep mot barn. Flere ansatte tar også utdanning som barne- og ungdomsarbeidere eller barnehagelærere.

5.1.3 Kommunale kompetanseutviklingstiltak

Det har blitt gjennomført kompetanseutviklingstiltak for ansatte i barnehager i form av samlinger og nettverk.

«Autismevennlige barnehager»

PPT og Virksomhet spesialpedagogikk førskole gjennomførte i samarbeid med Habiliteringstjenesten for barn og unge høsten 2024 en kursrekke av 3 samlinger for ansatte i barnehagene. Kursrekken tok for seg temaer som rammer og struktur, alternativ og supplerende kommunikasjon, lek for barn med autisme, foreldresamarbeid i et autismeperspektiv, samt forebygging, rammer og kartlegging av utfordrende atferd.

Barnehagens språkarbeid

Oppveksttjenester driver et nettverk for språkveiledere i barnehagene. 38 av 40 ordinære barnehager i Sarpsborg deltar, samt én familiebarnehage. Språkveilederne får jevnlig oppfølging og kompetanseheving fra kommunen. Temaene i 2024 har vært språk og atferd, kartlegging og analyse, språkarbeid og begrepsforståelse, samt systematisk observasjon og dokumentasjon. Disse temaene er valgt ut fra språkveiledernes egne ønsker. Ut fra hva barnehagene melder inn er det ulikt i hvilken grad språkveiledernes kompetanse tas i bruk på systemnivå i barnehagene. Flere barnehager bruker språkveilederne inn i det interne støttesystemet der de bidrar med sin spisskompetanse, samt at de bistår styrerne i systematisk kompetanseheving av det øvrige personalet knyttet til språk. I andre barnehager blir kompetansen til språkveilederne i mindre grad nyttiggjort utover det arbeidet som skjer på den enkeltes avdeling eller base.

Trygghetssirkelen COS-P

I de aller fleste barnehagene er trygghetssirkelen blitt et nyttig verktøy som har bidratt til å gi de ansatte et felles språk og et bedre grunnlag for å forstå barnas behov. Dette er et godt grunnlag og henger tett sammen med utviklingsarbeidet SAMMEN OM.

Slik gjør vi det i 2025

- Utviklingsarbeid i den enkelte barnehage med støtte i digitale ressurser
- Felles fagøkter for de ulike ansattgruppene
- Felles personalmøte og plandag for alle ansatte
- Veiledningsnettverk for styrere og pedagogiske ledere
- Sertifisering i observasjonsverktøyet CLASS; observasjoner med dette verktøyet vil gi et godt bilde av kvaliteten på den enkelte avdeling og være en god måte for de ulike barnehageeierne å sikre høy kvalitet i sine barnehager
- Språkveiledernetverket vil tilpasse hyppigheten av sine samlinger til utviklingsarbeidet «Sammen om» slik at pedagoger ikke trekkes ut av barnehagene mer enn nødvendig. Prioriterte temaer i 2025 vil bli blant annet være flerspråklighet og systematisk språkarbeid

SAMMEN
SKAPER
VI SARPSBORG
- DER BARN OG UNGE LYKKES

